

Taiteilijat käyttävät monesti töissään intertekstuaalisia viittauksia. Jani Leinosen teossarja *Kaikki paha mikä tapahtuu muille, tapahtuukin meille* (2008) tutkii tämän päivän suomalaisuutta asettamalla Elovena-tytön erilaisiin konteksteihin.

60. Toiseen tekstiin viittaaminen

MONIÄÄNISYYS

Moniäänisyys tarkoittaa sitä, että tekstissä kuuluu kirjoittajan tai puhujan oman äänen lisäksi yksi tai useampi muu ääni. Vain harva kirjoitettu tai puhuttu teksti on täysin yksiaäninen, sillä usein kirjoittaja tai puhuja tuo mukaan muita ääniä melkein huomaamatta. Jopa lyhyessä pikaviestissä on moniäänisyyttä, kun kirjoittaja kertoo, mitä on kuullut kavereiltaan tai vanhemmiltaan.

Seuraavassa katkelmassa kuuluu kirjoittajan oman äänen lisäksi Facebook-tutun ja Jyrki Sukulan ääni:

Törmäsin taas kliseeseen selailllessani Facebookia. Joku oli käynyt ravintolassa ja totesi näin: ”Siellä oli tosi hyvää ruokaa – ja isot annokset!”

Hämmästyttävän usein, kun suomalainen kertoo ravintolakokemuksesta, hän laskee suureksi plussaksi ison annoskoon. Tokihan ravintolaruoasta pitää nälän lähteä, mutta aika harvassa ovat ruokapaikat, joissa nälkäiseksi jäisi. Ei siitä erikseen tarvitsisi mainita.

Kun Jyrki Sukula laittaa televisiossa kiukulla kuppiloita kuntoon, ei hän koskaan puhu annosten suuruudesta.

Paavo Airo, ess.fi. 22.10.2015.

Aina tekstissä kuuluva ääni ei ole ihmisen ääni, vaan se voi olla myös yrityksen, yhdistyksen tai koulun ääni. Kirjoittaja voi esimerkiksi syyslomaa käsittelevässä blogipostauksessaan hyödyntää asiasta kertovia uutisia sekä koulun antamia ohjeita loman ajoituksesta.

Yleensä tekstissä kuuluu – ja useimmissa tekstilajeissa pitääkin kuulua – voimakkaimpana kirjoittajan oma ääni. Kirjoittajan äänen kuuluminen ei tarkoita, että hänen pitäisi käyttää runsaasti *minä*-sanaa. Kirjoittajan ääni nimittäin hallitsee tekstiä yleensä aina, kun kirjoittaja ei viittaa suoraan tai epäsuoraan muihin teksteihin.

Lähellä moniäänisyyttä on **intertekstuaalisuuden** käsite. Sillä tarkoitetaan tekstien välistä yhteyttä. Kirjoittaja hyödyntää intertekstuaalisuutta, kun hän viittaa yksittäisillä sanoilla, ilmaisuilla, nimillä tai muutoin tunnistettavilla piirteillä johonkin toiseen tekstiin – kuitenkin erikseen mainitsematta, mihin tekstiin hän viittaa.

Intertekstuaalisilla viitteillä harvemmin tuodaan tekstiin aivan uutta tietoa vaan niiden avulla halutaan usein lähinnä tarjota oivalluksia. Esimerkiksi jos äiti kysyy tyttäreltään, sinäkö koiran ulkoilutit, ja tytär vastaa ”no kuka muu muka?”, tytär tekee vastauksessaan intertekstuaalisen viitteen rap-artisti Cheekiin. Intertekstuaalisilla viitteillä on myös mahdollista antaa asioille uusia merkityksiä. Jos joku luonnehtii toista Muumimammaksi, hän paitsi viittaa muumien huolehtivaan ja lämpimään äitihahmoon, mutta myös siirtää nämä mielikuvat osaksi todellista henkilöä.

Intertekstuaaliset viittaukset ovat hyvin yleisiä etenkin kirjallisuudessa, mainonnassa ja taiteessa, sillä ne pyrkivät antamaan lukijoille, kuuntelijoille ja katselijoille monenlaisia oivalluksia.